قەوارەی هەرێمی کوردستان لە ڕێگەی داڕمانە بارزانیش هانا بۆ سەرۆکی ئەمەریکا دەبات

زانیاری نوێ لە بارەی نامەکەی مسرور بارزانی بۆ بایدن.

لەگەڵ بەردەوامی قەدەغەکردنی هەناردەی نەوتی هەرێمی کوردستان لە ڕێگەی بەندەری جەیهانی تورکیاوە و لێکەوت و زیانەکانی قەدەغەکردنەکە دوای ئەوەی بەغدا کەیسەکەی لە دژی دەسەڵاتدارانی تورکیا بردەوە کە چەند ساڵێک لەمەوبەر دژی ئەنقەرە تۆماری کردبوو بەهۆی هەناردەکردنی نەوتی هەرێم بەبێ بەدەستهێنانی ڕەزامەندی حکومەتی ناوەند بەپێی ڕێککەوتنەکانی پێشوو کە لەنێوان هەردوو وڵاتدا واژۆکرابوو.

بەم دواییانە هەندێك زانیاری لەلایەن میدیا بیانییەکانەوە بڵاوکراونەتەوە کە باس لە "هەرەسهێنانی تەواوەتی هەرێمی کوردستان" دەکەن و ئەم زانیاریانە وەک بەیاننامەی نافەرمی بڵاوکرابویەوە تاوەکو ئاشکراکردنی نامەیەک که لەلایەن مەسرور بارزانی سەرۆکی حکومەتی کاربەڕێکەری هەرێمی کوردستان بۆ جۆ بایدن سەرۆکی ئەمەریکا نێردرا.

نامەکە کە لە دوانزەی ئەیلوولدا ئاشکرا کرا، ئەو زانیاریانەی پشتڕاستکردەوە کە باس لە "ڕووخانی تەواوەتی هەرێم" دەکەن لە ئەنجامی ئەو فشارە ئابوورییانەی کە هەرێمی کوردستانی گرتووە دوای چەند مانگێک لە ڕاگرتنی هەناردەکردن و لەدەستدانی سەرچاوە داراییە پێویستەکان، ئەمەش لە بەرامبەردا

وای لە هرمی کوردستان کردوو ب تواوی پشت بو ب پاری ببست ک بغدا ب هرم دنرت هاوکات لگ ئو ناککیانی ک تا ئمش بردوام.

مسرور بارزانی بپی ئو نامیی ک ب بایدنی سرکی ئمریکای ناردوو هانای ب بردوو ک بپل هرم زگار بکات، ئاماژ ب لکوت ئابووریکانی گریکردن ل هناردکردنی نوتی هرم و زیادبوونی ناککیکان لگ حکومتی بغدا دکات، لگ ئوشدا اپرتکانی میدیا بیانییکان باس ل بابتی جیاکردنوی کوردستان دکن ل پلانکانی حکومتی بغدا ب پرپدانی وات، ئمش ب وتیان کوردستانی خستت بردم مترسی ماستقین.

کش و جیاوازیی سیاسی و ئابووریکانی نوان هرم و ناوند گیشت لوتک دوای ئوی بیمانگای کارنیگی ب لکینوکان اپرتکی باوکردو ک تیایدا باس ل "دامانی تواوی هرمی کوردستان" دکات ل پلانکانی پرپدان و بنیاتنانو و گشپدان ک للاین حکومتی سرک وزیران محمد شیاع سودانییو ب قناغی داهاتوو دانراو، وك اپرتک ئاماژی پی کردوو، "لوانی مبست لم کاری سودانی ئوی ک هرم ب شویکی سربخ بو دبرت"، سرای ئو تمتانی ک دن هرمی کوردستان ب ئامانج گیراو للاین حکومتی عراقو.

اپرتي سنترک پشتاستی دکاتو ک جیاوازییکانی نوان هرم و ناوند و ئو درهاویشتانی ک تووشی بوون ل گرنگترین پژکانی عراقن، لوان "بندری گوری فاو، ی شمندفری عراق و تورکیا و پلانی پشتن و گای چین" ک ل استیدا جوانویکی سیاسیی وک ئو باسی کرد، جختیشی کردو ک ناککییکانی نوان بغدا و هولر گیشتوونت ئو قناغی ک بغدا بارودخی ئابووری ئستای هرم بکاردهنت ب فشارخستن سری لووی سیاسییو.

پیمانگاک ئو جوانو سیاسی وسف دکات و دت ئم وک ئپراسیونکی "تکردنو" ل هرمی کوردستان دت ل ئنجامی هو جیاکرکانی پشووی و سووربوونی لسر هوست "شواوکانی" لگ حکومتی بغدا، ک ئستا سریهدا دوای ئوی هرم ئوی لدستدا ک پیمانگاک وتی بناغی پیوندیی نودوتیی بهزکانی بوو ل ئنجامی کارکردنی کمپانیاکانی نوت ل هرمدا ک بم دواییان ل هناردکردنی ل گی بندری جیهانو اگیرا.

پژی گای گشپدان ک پیمانگاک دت حکومتی عراق دستی ب جبجکردنی کردوو، ئستا "ب تواوی" هرمی کوردستانی بدوور گرتوو، ئو شونی ک گاک برو تورکیا تدپت بب ئوی ب س پارزگاکی هرمدا تبپت، ک بگوری وسفی پیمانگاک، پارزگاکانی هولر و سلمانی و دهک بببش دکات ل داهاتکی دارایی گور ک ل ئنجامی تپبوونی کا و شتومك و گشتیاران ب گای ی شمندفر ئدا.

پیمانگاک هشداری دا له پرسی جیاکاریی ک دبت هی خراپتربوونی پیوندییکان ل نوان ناوند و هرم و جختی لو کردو ک هستی درکردنی کوردکان ل پلانکانی بغدا دبت هی

فراوانبوونی کێشەکانی نێوان حکومەتی ناوەندی و حکومەتی هەرێم، ئەمەش لەلایەن وەزیری گواستنەوەی حکومەتی هەرێمی کوردستانەوە پشتڕاستکراوەتەوە لە ڕێگەی بەیاننامەیەکەوە کە لەلایەن پەیمانگاکەوە بڵاوکراوەتەوە و تیایدا جەختی لەوە کردەوە کە "ڕێگای گەشەپێدان بەبێ هەرێمی کوردستان بەدی نایەت".

کوردستان لە ڕووی داراییەوە "خنکێندراوە" ئەمریکاش هۆشداری دەدات...

ئاژانسی ڕۆیتەرز لە نێزدەی ئەم مانگەدا ڕاپۆرتێکی بڵاوکردەوە کە تیایدا بە ئاماژەکردن بە "سەرچاوە ئاگادارکراوەکانی" پشتڕاستی کردەوە کە زیانەکانی هەرێمی کوردستان بەهۆی ڕاگرتنی هەناردەکردنی نەوت لە مانگی سێی ساڵی ڕابردووەوە تا ئەمڕۆ چوار ملیار دۆلاری تێپەڕاندووە، جگە لەو قەرزە داراییە گەورەیەی کە حکومەتی هەرێم لە بەرژەوەندی کۆمپانیا نەوتییە بیانییەکاندا دروستی کردووە، بەوەش حکومەتی هەرێم توانای دارایی خۆی بەتەواوی لە دەست داوە.

ئەو بارودۆخەی کە حکومەتی هەرێمی کوردستان لە ئەنجامی بڕیارەکەی دادگای نێودەوڵەتیدا خۆی ئازار دەچێژێت، کە ڕۆیتەرز بە "خنکاندنی جەستەیی هەرێمی کوردستان" وەسفی کرد، هەروەها جەختی له بوونی "جوڵەیەك کردەوە لەناو ئەمریکادا" کە لەلایەن سێ ئەندامی لیژنەی پەیوەندییەکانی دەرەوەی کۆنگرێسی ئەمریکاوە دەرکراوە، لە ڕێگەی نامەیەکەوە کە دووشەممەی هەفتەی ڕابردوو بۆ سەرۆکی ئەمریکا جۆ بایدنیان ناردووە و تیایدا داوایان لە کۆشکی سپی کردووە "هەنگاوی بەپەلە بنێت" بۆ ڕزگارکردنی هەرێمی کوردستان لە داڕمان بە هۆکاری ئەوەی هەرێم "هاوبەشێکی گرنگی" ئەمریکایە بەپێی وەسفی خۆیان.

نامەکە لەلایەن ئەندامانی پەرلەمان مایکڵ واڵتز، مایکڵ تی مککۆڵ و جۆ ویلسنەوە بڵاوکراوەتەوە، کە تیایدا جەخت کراوەتەوە کە "هەرێمی کوردستان ئێستا لە ڕووی ئابوورییەوە خنکێنراوە، لە ڕووی سیاسی و یاساییەوە فشاری لەسەرە، هەروەها لە ڕووی سەربازییەوە لەلایەن ئێران و هەندێک هێز و لایەنی بەغداوە هەڕەشەی سەربازیی لەسەرە"، هەروەک چۆن داوایان لە سەرۆکی ئەمریکا کردووە "ستراتیجییەکی نوێ بۆ عێراق دابنێت کە چاکسازی بۆ ئەم قەیرانە بکات".

بەگوێرەی ئاژانسی ڕۆیتەرز، لە نامەکەدا هیچ وردەکاری لەسەر ئەوە نییە کە ئەندامانی کۆنگرێسی ئەمریکا دەیانەوێت چی بۆ "ستراتیژی نوێ بۆ عێراق" پەسەند بکەن و تیایدا جەخت لەوە کراوەتەوە کە تاکە چارەسەر ئەوەیە یاسادانەرانی ئەمریکا پێشکەشی کۆشکی سپی دەکەن، ئەوەیە کە فشار بخەنە سەر ڕێگەدان بە هەناردەکانی نەوت لە ڕێگەی بۆرییەکانی تورکیاوە لەلایەن حکومەتی هەرێم کە پێشێلکردنی

سەروەریی عێراق بەبێ ڕەزامەندی بەغدا.

بەگوێرەی ڕاپۆرتەکی ڕۆژنامەی ناشناڵ نیوز، ئەم هەنگاوانەی ئەمەریکا ئامانجیان کەمکردنەوەی فشارە لەسەر بازاڕی نەوتی نێودەوڵەتی، کە لە ئەنجامی بڕیارەکانی ڕێکخراوی وڵاتانی هەناردەکاری نەوت لە دژی ئەمەریکا بەکاردەهێنرێت کە بووە هۆی بەرزبوونەوەی نرخی نەوت هاوکات لەگەڵ شەڕی بەردەوام لە ئەوروپا کە ویلایەتە یەکگرتووەکانی ئەمەریکا تێوەگلاوە لە پشتیوانیکردنی ئۆکراینا دژی ڕوسیا.

ڕۆژنامەکە ئاماژەی بەوەدا، کە ویلایەتە یەکگرتووەکانی ئەمەریکا ڕۆڵی هەیە لە بەرزکردنەوەی فشارەکان بۆ سەر حکومەتی هەرێم و کردنەوەی هێڵی بۆرییە نەوتییەکان بۆ هەناردەکردن لە ڕێگەی تورکیاوە دەکرێت لەلایەن حکومەتی ئەمەریکاوە بەکاربهێنرێت بۆ داواکردنی حکومەتی هەرێمی کوردستانی عێراق بۆ زیادکردنی هەناردەکردنی نەوت، کە لە ڕێگەیەوە ویلایەتە یەکگرتووەکان هیوادارە فشارەکانی ئێستا لەسەر بازاڕی نەوت کەم بکاتەوە و نرخەکان زیاتر کەم بکاتەوە و جەختی لەوە کردەوە کە جوڵە وفشارەکانی ئەمریکا لە بەرژەوەندی هەرێمی کوردستان نییە بەڵکو ئامانجەکانی واشنتۆنە لە ناوچەکە دەپێکێت.

هەرێمی کوردستان بەم نزیکانە کۆتایی پێ دێت .. بارزانی پەنا دەباتە بەر حکومەتی ئەمریکا ئەویش وەڵام ناداتەوە..

سەرەڕای هەنگاوە بەردەوامەکانی حکومەتی ئەمەریکا، بەتایبەتی کۆنگرێس، بۆ داواکردنی سەرۆکی ئەمەریکا بۆ "کەمکردنەوەی" قەیرانی دارایی هەرێم، حکومەتی ئەمەریکا تا ئێستا هیچ هەنگاوێکی ڕاستەقینەی نەناوە، بەپێی وەسفی ڕۆژنامەی فری بیکۆنی ئەمریکی کە بوونی "نامەیەکی ڕانگەیەنراو"ـی سەرۆکی حکومەتی هەرێم بۆ سەرۆکی ئەمریکا که تێیدا ئاماژەی بە "کۆتایی هێنانی تەواوی قەوارەی هەرێم کردووە لەژێر ئەم فشاری ئێستادا".

بەپێی وەسفی ڕۆژنامەکە، ئێرانی تۆمەتبار کرد بەوەی کە لە پشت ئەو فشارانەوەیە کە هەرێمی کوردستان دەکەنە ئامانج و جەختی لەوە کردەوە کە تاران لەوانەیە هەوڵ بدات هەرێم هەڵبوەشێنێتەوە بە لەناوبردنی هاوبەشێکی گرنگی ئەمەریکا لە ناوچەکەدا، شتێک کە پەیمانگای کارنیگی لە وەسفی خۆیدا لەگەڵ ڕۆژنامەکەدا هاوڕا نییە کە لە بەرامبەریشدا ئەوە پشتڕاست دەکاتەوە کە هەنگاوەکانی پێشووی هەرێم بەرەو جیابوونەوە هۆکاری لەدەستدانی متمانەی حکومەتی بەغدایە بە هەولێر، هەروەها دەرکردنی هەرێم لە پلانەکانی گەشەپێدان کە لەلایەن بەغداوە دەرچووە، لەوانە چارەسەرکردنی قەیرانی هەناردەکردنی نەوت.

ڕۆژنامەکە دەڵێت، حکومەتی ئەمەریکا هێشتا "پشتی کردوەتە قەیرانەکانی ناو هەرێمی کوردستان و هۆشداریشی داوە بەردەوامبوونی ئەو قەیرانە دەبێتە هۆی ئەوەی وڵاتانی جیهان زیاتر پشت بە نەوتی ئێران ببەستن وەک جێگرەوەیەک بۆ هەناردەکردنی هەرێمی کوردستان کە دەکاتە 0.4%ـی هەناردەی

نێودەوڵەتی.

هەروەها پەیمانگاکە ڕەتی دەکاتەوە، که هیچ تەوەرێک هەبێت کە جەخت بکاتەوە سەر سزاکان بە سەر ئێران کە ڕێگری بکات لەوەی ببێتە جێگرەوەی هەناردەکردنی نەوتی هەرێمی کوردستان.

مسرور بارزانی له میانەی ئەو نامەیەی کە له سێی ئەم مانگەدا بۆ بایدنی ناردبوو ڕایگەیاند، "داوات لێدەکەم دەستوەردان بکەیت لە چارەسەری کیشەکانی نێوان هەرێم و بەغدا، ئەگەر کێشەکانی هەرێم و بەغدا چارەسەر نەکرێت قەوارەی هەرێم دەڕووخێت"، هەروەها وتیشی: هیوادارین ئەمریکا لە ڕێگەی ئەو کاریگەرییەی لەسەر بەغدا هەیەتی کۆتایی بەم قەیرانە بهێنێت، ترسی ئەوەمان هەیە ئەو هەڵمەتە ناڕاستگۆیانەی لە دژمان بەرپاکراوە ببێتە هۆی کۆتاییهاتنی سیستمی فیدراڵی لە عێراق.

لە نامەکەی بارزانیدا داوای لە سەرۆکی ئەمەریکا کردووە بەپەلە دەستوەردان بکات بۆ ڕزگارکردنی هەرێمی کوردستان لەو "داڕمانی تەواوە"ـی کە ڕایگەیاند ئەگەر بارودۆخەکەی ئێستا بەردەوام بێت، ئەمەش لە نامەکەی ئەندامانی کۆنگرێسی ئەمەریکادا ڕەنگی داوەتەوە کە تیایدا داوا لە بایدن دەکەن هەموو هەوڵێک بخەنە گەڕ بۆ ئەوەی مامەڵە ناڕەواکانی بەرامبەر هەرێم نەمێنێت لەلایەن ئێران و لایەنە نەیارەکانی هەرێم لە بەغدا.

بەپێی رۆژنامەکە، حکومەتی هەرێم سوورە لەسەر تۆمەتبارکردنی تاران بەوەی کە لەپشت ناکۆکییە سیاسییەکانی ئێستای نێوان هەرێم و ناوەندەوەیە.

لە لایەکی دیکەوە، ئاژانسی ئەلمۆنیتەر جەختی کردەوە کە حکومەتی هەرێم بۆ چەند مانگێکە نەیتوانیوە مووچەی فەرمانبەرانی کەرتی گشتی بدات، کە دەگاتە نزیکەی 625 ملیۆن دۆلار لە مانگێکدا، کە وێنەیەکی "ڕەش"ـی داهاتووی هەرێمەکە دەکێشێت و جەختی لەوە کردەوە کە "بەگوێرەی ئەو نامەیەی کە بارزانی ناردوویەتی، حکومەتی هەرێم ڕایگەیاند کە حکومەتی بەغدا پێچەوانەی خواستی ئەمەریکا لەبارەی هەرێمەوە هەڵسوکەوتی کردووە"، ئاماژەی بەوەشکرد کە بەغدا تەنها ڕازی بووە بەوەی قەرزێکی مانگانە بدات بە هەرێمی کوردستان بە بەهای تەنها 380 ملیۆن دۆلار، کە دواتر لە داهاتی هەرێم دەدرێتەوە، ئەمەش "پەستانی سیاسییە کە بەغدا دەیخاتە سەر هەرێم" کە لەوانەیە هەولێر نەتوانێت لێی بگەڕێنێتەوە.

تا ئێستا حکومەتی ئەمەریکا هیچ جۆڵەیەکی نەکردووە، بەپێی وەسفی ئاژانسی مۆنیتەر بە داواکارییەکانی بارزانی، بەتایبەتی سەبارەت بە هەڵوەشاندنەوەی ڕێککەوتنەکەی پێشوو لەلایەن بەغداوە کە لەژێر فشاری ئەمەریکادا ئەنجامدرا و مانگانە 900 ملیۆن دۆلاری بە هەرێم دەبەخشی لە بەرامبەر تەنها 85 هەزار بەرمیل نەوت کە لەلایەن هەرێمەوە بە حکومەتی فیدراڵی نەردرابوو، هەروەها بڕیارەکەی دادگای فیدراڵی لە 2ـی ئەیلول بە سنووردارکردنی بەخشینی هەرێم بە "قەرزە قەرەبووکراوەکان".

بارودۆخی ئێستای کورد لە هەرێمی کوردستان، بەگوێرەی وەسفی ئاژانسی مۆنیتەر، بووەتە "بێ وێنە"،

چونکە هەرێمی کوردستان هەرگیز لەژێر فشار ڕووبەڕووی مەترسییەکی ڕاستەقینەی داڕمانی تەواو نەبووە تا ئێستا، کە بەردەوام بەبێ هیچ هەوڵێکی ڕاستەقینەی ئەمریکا بۆ ڕزگارکردنی بارزانی و حکومەتەکەی، بەتایبەتی لەگەڵ پەیوەندی لەگەڵ کێشە سیاسییە ناوخۆییەکانی نێوان هەردوو حیزبی سەرەکی کورد (یەکێتیی و پارتی) و ناڕەزایی خەڵک لە ئەنجامی شکستی ئابووریی ئێستا.